

IZARDIZKO ETA AMORRUZKO TANTAK

Jose Manuel Unanue

ZERGATIK?

Luma eta papera

“Zergatik idazten duzu?”

galdetu didate.

Badakit:

merkeena delako,

luma eta papera.

AZKEN AUTOBUSA

Hartzen baduzu
pelaje guztietako gizakiak ikus ditzakezu,
eta ezin baduzu
tristeziaren itsas zabalari superbizitu
nitaz gogora zaitez.

Zeren eta nik
hamaika bider pasatu naiz
leku berberatik.

Eta azken jarlekutik
melankoniaren lurrin saretan
ikusi izan ditut
—zeuk orain bezala—

Langile esku boltsadun adar joleak.
Gazte pelukero ile rebelde punki tankera.
Neska sudur luze begi goseti.
Emakume alkoholiko erosketak aldean.

Eta norberak erabakitzen du

sun
tsi
tze
a.

EURIA GAUZULOAN

Euria mara mara hasten denean
gero zaparrada bihurtzeko
gautxorioi goiza
berandu egiten zaigu.

Munduko ipurtzuloraino
jaisten garenok
oin bat atzerago jartzen dugu
karrerila hartzeko.

Kalean pertsonak itzaltzen
direnean
pilak pizten zaizkit
begietan
argi dizdira zoriontsua
alkoholiko jatxizale
ohiak bezala ibiltzen
naiz eta "antzar urratsa"
gustatu ez
arren; arin, sendo, harro
zapaltzen
buru galduen espaloiak.

HILTZERA NOALA SENTITU DUT

Eta baldin
nire hilotza
munduko edozein bazterretan
aurkitzen baduzue,
zera hau esan nahi dizuet:

Oso zorionsua izan naizela
zeuen artean izatearekin
eta ez nuela espero hain
bidai ederrik emango zidala
zeuen mundu arraro honek.

Dios, zer zila zen!
goitik behera ulertzea lortu arren.
Murgildu naiz porfin
izkutaezinen
itsaso baregabekoan.
Zer demoninok, behin betiko da eta!

DENPORARINA

Hegatsekin hegaz
ametsak dihoaz
ametsekin ames
egunak badoaz.

HILARGI BETEA

Hilargi erdibikorra
bart ikusi zintudan
kaleak zapaltzen nindoala.

Norbait falta zitzaizun
hegoaizea
zure laguna.

Ikusi zintudanean
zu bezain betea
sentitu nintzen zorionez.

Teilatu ganean dizdiraz
gero poliki poliki
urrutiratu zinen.

Zer egiten didazu, pottola
zoratzten nauzula.

UDAZKEN ARRATSEAN

Mendebal haize bortitza
sirimiri mara mara etengabe
lur bustiare usaina.

Udazkena

Magalean iratze zauri gorriak
uhin berdeak belartzan
zuhaitzek jantziak erazten

Horbela

Basoa altxor gordeleku
pagadi gorrixkak, harizti marroiak
gaztainadi horeilak

Zuhaitza

Eta erdian zeu, giza seme
perretxiku bila.

BIZIKADA

Uda dastatu elurraroko egunen
zirrikitutik
adrenalinaz jantzi soinekoa eguzkiak.
(Zoramena)

Bostak arratsaldean
urdina zeruan lehertu zorian.
(Itsas-urdina)

Tabernako musikaz barrukoa burrunbaz
eskuan xerbexa
(Errusta)

Kristalezko jaun gorria geldirik
aldizka jaun berdea ere.
Heuren aldamenean bost lelo eserita
kamioien hara hona begira.
(Tontokale)

Edaria bukatu, diosala egin eta irten
bidetik zehar idazmakina Carniceria
F. Insaustiren erakuslekuan
(Zer arraio?)

Errieta umeei kapotaren gainean egotearren.
(Jertsei zikina)

Astirik galdu gabe une zoragarria harrapatu
beharra.
(Haiku)

PUNK

Azal zuri
larru beltza
begi urdin
ile hori
masail gorri
espain ubel
larru zuri
azal beltza.

UNE ESKURAEZINA

Euri zurrumurrua
haize barea
hodei gorrixkak.

Argi itsukorrek errepidean
kerizak orman handiagotzen
eltxoak faltan parolpean.

BARKA EZAZUE

**“Eta poeta, eta poeta
etxean gelditu da
begiak itxita”**

Hainbeste gauza oker
begibistan duelako.

Isiltasunaren amaraunean
izkutatzen delako.

Indar kemenak
galdu dituelako.

Barka ezazue

kantorea Eguneroko bizimodua
barka ezazue. salatzeke kapaza ez delako.

Katatonía erresumean
sakondu egin duelako.

Bere uste eroak
eskupekoz demaigulako.

Gauza ederrak besterik
kantatzen ez dituelako.

BILBAO

Burnizko ibaia erditik
erdoila bihotzetik darizu.

Tximini, garabi, etxeorrazak
zerura harro tenteak.

Mendiak munduak bihurtuta
aldapak zainak antzera.

Oinetatik zirrara igotzen nau
sentitzen zaitudanean.

MALKO LOREAK, MALKO KOLOREAK

1940, Espaina

1950, Korea

1960, Estatu Batuak

1970, Txile

1980, Ingalaterra

Bost ajola nor, noiz
kolore bortitzak dituzte.

Metalaren grisa
odolaren gorria
terrorearen beltza
eta intelijentzia zurian.

GOIZEKO ZAZPIRETAN

(Doinua: Fandangoa)

Goizeko zazpiretan
gaur astelehenean
zelako komeriak
esna naizenean
eguzkia ere dabil
irten ezinean
ohean goxo-goxo
egoten denean.
Furra fandangua
hortxe dugu pekatua gure mundukua (bis)

Kalean hotza dago
eta isiltasuna
jendea arin doa
kopeta iluna
kaiolan sartu behar
langile kuttuna
ni honeri deritzot
bizitza tun tuna.
Furra furra fandangua
hortxe dugu pekatua gure mundukua. (bis)

BANKZERRI

(Doinua: Frantsez euskaldun bat...)

Bi mila urte kunplitzeko 'ta
hamabost bakarrik falta
natorkizue ni berri txarrekin
egunkarian leituta.
Euskal Herri'n gertatutakoa
delako behar dut konta
ez bazaio honi hala deritzen
zeri deitu lapurreta.

Euskadi maite 'ta gorrotoa
mila langilez josirik
kajaorroz 'ta banketxez dago
leku guztietan beterik.
Zerta'ko darabilte dirua
nahiko nuke nik jakinik
behar dutenentzat ez baldin bada
ken iezaiegu, utz hutsik.

Azaldu beharko dizuet ba
nire amorruren zera
ez dakit kapaz izango naizen
bihotzak egiteko hitza.
Gazte bat zorrak ordain asmotan
aurkeztu zen banketxera
zerriño flaku besterik ez zu'n
eramateko hartara.

Banketxeko apote lodiek
hura ikusterakoan
zioten serio jenio bizi-
az onartzen ez zutela han.
"Zor erdia ordainduta daukat
agindu didazuen eran
hogeitamar da mila durotan
falta dena bakarridan".

“Zor hori ez ordainduz gero
agertu zai’zue asmoak
kentzeko neri pisu, nomina
eta nire ondasunak.
Putreak izan behar duzue
banpirok eta lapurrak
nola leike hori permiti duken
gizsemeen legeak”.

Zerriñoa ez zioten lagatu
fidantzaren lez lekuko
gizon koittaduak bueltan zekarren
ez zuen ba han utziko!
Istilu galanta atera zu’n
aberatsen lotsarako
hauek baitira me’zi dutenak
txartel bat infernurako.

Irakurle maite erne egon
ez zaizula zuri pasatu
badakizu ba hauen legea
bost jaso eta bat kendu.
Ez zaizula inoiz okurritu
hauei dirua eskatu
hioen bihotza dago patrikan
metatu, metatu, metatu.

Nire hizkera baldarra bada
itsusia eta latza
nirekin ados izango zara
gehiago dela bizitza.
Behin betiko biziz behar eta
ez dedila izan morrontza
nire hilobian ipin ezazue
“Azkenean libre natza”

AZKEN GAUA ERROBIN

Gaur, kabia utzi dudan gauan
—non nire lumak hasi nituen—
zeozer sentitu dut kili-kolo
txalupa bat noraezean edo
itxas txori galdu bat antzo.

Izara zuria oratu dudanean
konturatu naiz ohe hontan tinta horiz
nire gau onak idatzi ditudala
buruko zaldi beltzek harrapatata
sinatu dutenak izan badira ere.

MAKETO

Eragin, eragin maketo
barrikatxoak dadoa isuri beza
esne beltza, taladrina
uztaileko gau epeletan antzo.

Begira, begira mahai gainean
bizitzaren paper kinielatua,
ikurra saka ezazu
mingaina adurra darizula.

Irentsi, irents ezazu
zerbeza apur bat
pozezko espain apartsuak
dastatuz poliki poliki.

Egin, amets egizu
astearen unerik inportanteena
amaitu eta hasi baita.

PIPAR POTOA

(*Lavandera nacional*)

Makila salda ondoren
jan genezakeen
plater bakarra
izan zen pipar potoa.

Okasio seinalatueta
herriak jantzi behar zukeen
trapu zaharra
arasetan usteldu zen.

Gezi hiltzaileen
eta minagoa zen
uztarri humilantearen laguna
izan zen berrogeitan berrogei.

Oka eginda, gogaituta
korroskada itzalez
jaurtiki genuen entrainetatik
eta harritu egin ziren.

Aldatuz gero, agian
gehiago gustatu zekigukeen:
bi galsoro erreka odol
batez zeharkaturik.

EUSKERA*

Gaur, San Balentin
arrosa bat demaidate
euskalduna naizelako.

Etia diot
ez dudula ezer ez nahi trukean
ni neu izatearren.
Eguzkia ikusteko argirik
ez den behar bezala
ez diot beste poemari izarñorik jarriko.
Ez dut bitan
nire azalera agertuko
hitz baten alde
ideia baten alde
asmo baten alde
deus eta oro merezi baitu
belaunaldiz belaunaldi
galtzile berberen alde
apostua egitea.

(*) Bizkaiko Golkoaren ispasterrean dautzan hizkuntza bat